

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6038/2020
14.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступају пуномоћници Ерна Јанковић, адвокат из ... и Мишо Добријевић, адвокат из ..., против тужене Ванса Intesa AD са седиштем у Новом Београду, ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизијама тужиле изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду Гж 3925/19 од 20.05.2020. године у седници одржаној 14.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизијама тужиле, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду Гж 3925/19 од 20.05.2020. године, као изузетно дозвољеним.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 3925/19 од 20.05.2020. године у делу којим је одбијена жалба тужиле и одлуци о трошковима поступка и пресуда Трећег основног суда у Београду П 4528/18 од 06.12.2018. године, у ставовима трећем, четвртном и петом изреке, тако што се утврђује да је ништава одредба члана 5. став 1. тачка 3. Уговора о стамбеном кредиту број ... од 25.07.2008. године, закљученог између тужиле и тужене која гласи: „Корисник се обавезује да плати банци пре пуштања кредита у течај следеће накнаде: премију осигурања у висини од 3,75% од износа одобреног кредита“ и тужена се обавезује да тужилци на основу стеченог без основа исплати 53.399,73 динара са законском затезном каматом од 17.07.2008. године до исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужилци накнади трошкове целог поступка у износу од 55.440,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 4528/18 од 06.12.2018. године ставом првим изреке утврђено је да су апсолутно ништаве и не производе правно дејство одредбе члана 5. став 1. тачка 1. и 2. Уговора о стамбеном кредиту од 25.07.2008. године закљученог између тужиле и тужене а које гласе: „Корисник кредита се обавезује да плати банци пре пуштања кредита у течај следеће накнаде: једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 0,50% од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС за евро важећем на дан

плаћања и једнократну накнаду на име административних трошкова подношења захтева за осигурање код Националне корпорације у износу од 30 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС за евро важећем на дан плаћања“. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужили по основу стеченог без основа исплати износ од 7.119,96 динара са законском затезном каматом од 17.07.2008. године до исплате и износ од 1.483,32 динара са законском затезном каматом од 17.07.2008. године до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев да се утврди да је ништава одредба члана 5. став 1. тачка 3. Уговора о стамбеном кредиту од 25.07.2008. године закљученог између тужиле и тужене, а која гласи: „Корисник се обавезује да плати банци пре пуштања кредита у течај следеће накнаде: премију осигурања у висини од 3,75% од износа одобреног кредита“, као неоснован. Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев да се тужена обавезе да на основу стеченог без основа исплати 53.399,73 динара са законском затезном каматом од 17.07.2008. године до исплате, као неоснован. Ставом петим изреке обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 11.130,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 3925/19 од 20.05.2020. године, ставом првим изреке одбијене су као неосноване жалбе тужиле и тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, другом, трећем и четвртим изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу петом изреке, тако што је обавезана тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 22.260,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је одбијен тужбени захтев тужила је благовремено изјавила ревизије (07.08.2020. и 14.08.2020. године) због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизија у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебним ревизијама тужиле ради уједначавања судске праксе, разматрања правних питања од општег интереса и у интересу равноправности грађана као корисника финансијских услуга.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизијама на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да су ревизије тужиле основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је као корисник кредита са туженом банком закључила уговор о стамбеном кредиту 25.07.2008. године којим су одобрена средства кредита у динарској противвредности од 28.800 евра, по средњем курсу НБС на дан уплате средстава на рачун продавца непокретности за чију куповину су средства одобрена. У члану 5. уговора корисник је обавезан да плати банци пре

пуштања кредита у течај следеће накнаде: једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 0,50% од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС за евро важећем на дан плаћања; једнократну накнаду на име административних трошкова подношења захтева за осигурање код Националне корпорације у износу од 30 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС за евро важећем на дан плаћања и премију осигурања у висини од 3,75% од износа одобреног кредита. Тужилца је поступила по наведеној одредби уговора и 17.07.2008. године туженој је уплатила укупан износ од 62.003,01 динар, при чему је у битним елементима отплате кредита који су осигурани код НКОСК предвиђено да трошкови износе 11.209,61 динар.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су ништаве одредбе уговора о кредиту о једнократној накнади за обраду кредитног захтева и административним трошковима подношења захтева за осигурање код Националне корпорације (члан 5. став 1. тачка 1. и 2.), па је тужена обавезана да тужилци врати примљено по том основу у смислу чланова 210. и 214. ЗОО. Међутим, тужбени захтев је одбијен као неоснован у делу за утврђење ништавости уговорне одредбе о накнади премије осигурања у висини од 3,75% од износа одобреног кредита (члан 5. став 1. тачка 3.), јер по становишту нижестепених судова наведена одредба није противна принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима и у складу је са Законом о националној корпорацији за осигурање стамбених кредита, па тужилца нема право на враћање датог по том основу.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова у побијаном делу засновано је на погрешној примени материјалног права.

По члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила или закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06) која је ступила на снагу 01.10.2006. године и која

је важила у време закључења предметног уговора о кредиту. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: 1) податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и 2) податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе у које спада премија осигурања или друге накнаде у вези са средствима обезбеђења кредита (алинеја 3.). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун (у које спада премија осигурања).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужила је као корисник кредита 17.07.2008. године (пре закључења предметног уговора) уплатила туженој (поред осталог) износ од 53.399,73 динара на име премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита. Међутим, тужена није доказала да је ова обавеза јасно предочена тужили као кориснику кредита у предуговорној фази (понуда) исказивањем ове врсте трошкова кредита у процентуалном и номиналном износу, у складу са одредбама тачке 5. наведене Одлуке о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите. Наиме, уговор о кредиту може садржати обавезу корисника кредита да плати премију осигурања код НКОСК, али ова обавеза мора бити јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази (понуда), као податак који се не укључује у обрачун ефективне каматне стопе, тако да корисник ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч. Накнада премије осигурања се обрачунава у процентуалном износу од вредности кредита, а у обрасцу понуде се исказује и у номиналном износу. Тужена банка није ни у прегледу битних елемената отплате кредита означила податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (у које спада и премија осигурања), односно износ обавезе у процентуалној и номиналној вредности. Напротив, према утврђеном чињеничном стању у прегледу битних елемената отплате кредита исказани су само трошкови које клијент треба да плати, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе у износу од 11.209,61 динар, док је тужила на име трошкова кредита уплатила укупно 62.003,01 динар. Зато је предметна уговорна одредба ништава, па тужила основано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. Закона о облигационим односима.

Тужила је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина трошкова је одмерена на име тражених трошкова за састав тужбе од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту 7.500,00 динара и за састав ревизије 12.000,00 динара све према важећој Адвокатској тарифи у време пресуђења. Тужили припадају и

опредељено тражени трошкови на име судске таксе за тужбу и првостепену пресуду по 4.380,00 динара, за ревизију 8.072,00 динара и ревизијску одлуку 12.108,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**